

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНИХ АГРОЛАНДШАФТІВ

*Ю. Л. Скляр, к. б. н., доц., Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна*

*Н. О. Капінос, к. е. н., доц., Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна*

Розглянуті особливості землі як об'єкту природокористування. Розкрито зміст економічної природи землі як предмета та засобу праці, визначено роль і суть земельних ресурсів в соціально-економічній системі держави, регіону, господарюючих суб'єктів.

Порушення принципів комплексного регулювання процесу природокористування і відсутність глибокого аналізу причин зміни стану основних компонентів ландшафту в результаті господарської діяльності людини призводять до порушення екологічної рівноваги і деградації екосистем, продовольчої безпеки і зниження якості життя населення країни.

Термін "природокористування" може означати два абсолютно різних поняття: природокористування, з яким зв'язують практичну діяльність людини по використанню природних ресурсів в цілях задоволення матеріальних і культурних потреб суспільства, і природокористування як наука або галузь знань, що досліджує можливості і напрями екологічно безпечного і невичерпного використання природних ресурсів для забезпечення стійкого розвитку виробництва [1].

Таким чином, природокористування - це теорія і практика раціонального використання і відтворення людиною природних ресурсів і природних умов, включаючи аналіз антропогенних дій на екосистеми і їх наслідки для людини. Виходячи з цього, об'єктом природокористування і як сфери діяльності, і як науки являється природне середовище, складовою частиною якого виступає людина [1].

Оскільки землекористування є видом природокористування, значення терміну «землекористування» доцільно уточнити. Під «землекористуванням» розуміють систему використання земель, яка регламентується для різних категорій земельного фонду. Цей термін також використовують як територію, земельний масив, сукупність земельних ділянок, переданих у власність або наданих у користування [3].

Раціональне землекористування означає максимальне залучення до господарського обігу всіх земель та їх ефективне використання за основним цільовим призначенням. На сьогодні в Україні склалася неефективна екологічна структура саме аграрного землекористування (рис. 1).

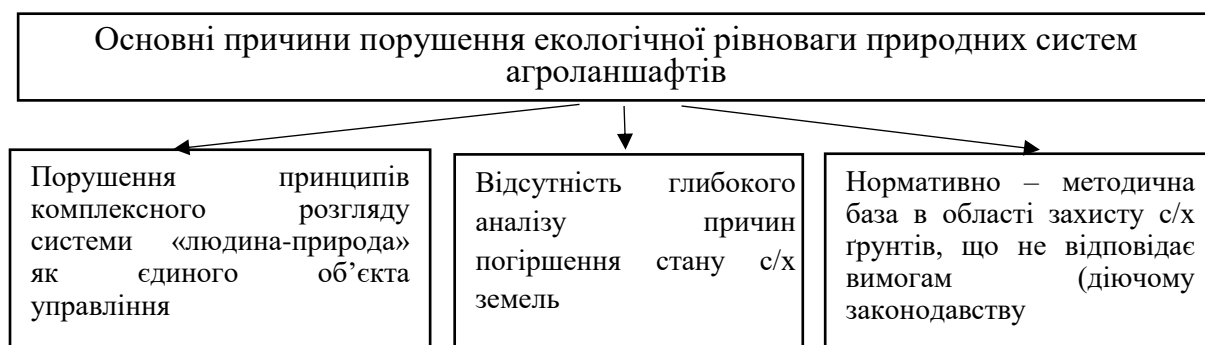

Рисунок 1. Проблематика в екологічній сфері аграрного землекористування (розроблено автором)

Особлива увага при оцінці ефективності системи заходів по облаштуванню агроландшафтів приділяється аналізу характеру і масштабів можливих змін стану основних компонентів ландшафтів в процесі господарської діяльності. Ретроспективний аналіз стану компонентів техно-природних систем і довгостроковий прогноз очікуваних наслідків дії на них різних природоохоронних заходів проводиться за схемою "показник - стан - дія - зміна стану" [3].

Зміст сучасної реформи державної політики в області розвитку АПК полягає у відмові від традиційного використання сільського господарства тільки для отримання продукції і часткового рішення екологічних і соціальних функцій АПК. Основна мета АПК - істотне зниження техногенного навантаження і збереження (відновлення) природних

екосистем, збільшення продуктивності сільськогосподарських угідь і, як наслідок, рішення завдань екологічної і продовольчої безпеки країни.

Особлива роль в рішенні цих і інших питань відводиться комплексному облаштуванню (природооблаштуванню) агроландшафтів, що передбачає діяльність по використанню, охороні і управлінню земельними ресурсами і системами. Система заходів по облаштуванню агроландшафтів включає:

1. Обґрунтування оптимальної структури використання агроландшафтів;
2. Попередження і боротьбу з ерозією і дефляцією ґрунтів;
3. Регулювання кислотного-лужного режиму ґрунтів;
4. Проведення агрохімічних, агролісотехнічних, і гідротехнічних меліорацій;
5. Регулювання біологічного і геологічного кругообігу в агроландшафтах та інше [2].

Отже одним із найважливіших показників, що характеризують економічний стан держави, є забезпеченість природними ресурсами, зокрема земельними. Освоєння природних ресурсів передбачає їх виявлення, оцінку, розвідування, кадастрування за видами, використання, збереження й охорону від виснаження, підтримку їх продуктивності.

Література.

1. Екологічний паспорт Сумської області [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/cgi-bin/go?node=SYMeko> (дата звернення 02.04.23).
2. Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування. -К.: Ін-т землеустрою УААН, 2001. 15с.
3. Сохнич А.Я. Еколого-економічні аспекти землекористування. *Вісник СНАУ. Економіка та менеджмент*. 2015. № 3 - 4(16 - 17). С. 232 - 235.